

Hvad er cyklus?

Cyklus er en proces, hvor forskellige "ting" sker i en bestemt rækkefølge. Hver gang starter der en ny cyklus, når den foregående er færdig. Brunstcyklusen hos heste starter mere eller mindre i foråret, når dagene bliver længere og varmere og græsset bliver grønnere. Hvis man vil stimulere tidligere brunst, kan man efterligne temperatur (dækken), dagslyslængde (kunstig lys) og grønt græs, f.eks. med β -caroten, som også findes på dåse. Hestens cyklus varer ca. 3 uger, når den er regelmæssig.

Under indflydelse af nævnte faktorer starter hjernen med produktion af GnRH (gonadotropin releasing hormon), hvorefter hypofysen danner FSH (follikel stimulerende hormon). Når der er tilstrækkelig med FSH, vokser der en follikel (æg) frem, follikler ligger i stor mængde på "lager" i æggestokkene; i den modne follikel (Graafske follikel) dannes østrogen (brunsthormon). Vi er nu ca. dag 5-6 i brunstcyklus.

Østrogen sørger for, at vi kan se de karakteristiske brunsttegn, som ikke altid er let genkendelige.

Adfærd

Når man kender sin hoppe er ændringer i adfærd normalt synlige, men viser man hoppen for en hingst, er det meget tydeligere at se visse former for adfærds ændringer: Uro, slikning, krumning af ryggen, løft af halen og et meget tydeligt brunsttegn er "blinken". Her stå hoppen med spredte bagben og småtisser. Urinen fra en brunstig hoppe er normalt uklar, når hun er i god brunst; efter ægløsning er urinen klar igen.

Når hoppen har vist, det vi kalder for sikre brunsttegn, kan man få en dyrlæge til at lave en brunstscanning, herved undersøger dyrlægen, hvor hoppen er henne i cyklussen (ikke alle dyrlæger er lige gode til det). Når man få lavet en scanning, kan man se størrelsen på folliklen (ægget) og blødheden. En hoppe, som er tæt på ægløsning, har et blødt æg, som for en frieser nemt kan være 5-6 cm i diameter.

Insemineringstidspunkt skal ligge så tæt på ægløsningstidspunktet som muligt. Det kan godt være svært at få sæd hjem til tiden, men det kan lade sig gøre at inseminere *efter* ægløsning, men så skal sædes kvalitet også være i orden.

Efter ægløsning dannes der, hvor folliklen har siddet, et gult legeme (Corpus lutea) på æggestokken. I det nydannede gule legeme produceres nu hormonet progesteron, som også kaldes det drægtig-hedsbevarende hormon. Dette hormon blokerer for opstart af en ny cyklus.

Herefter bliver livmoderen gjort klar til udvikling af det nye foster.

I tilfælde hvor der ikke sker befrugtning, dannes hormonet prostaglandin. Det sørger for tilbagedannelse af det gule legeme og det er det samme hormon, som bliver brugt ved sprøjtning i brunst.

Efter tilbagedannelse af det gule legeme starter hele cyklussen forfra.

Efter en vellykket befrugtning kan dyrlægen på ca. 16. dagen lave en drægtighedsscanning og tjekke om der er et embryo (tidligt foster) eller flere. I tilfælde af flere skal der laves indgreb, så der kun er én kan vokse ud.

Tvillingefødsler hos heste går sjælden godt, da der normalt ikke plads nok i livmoderen og risikoen for abort er ret stor. Størst risiko ved de første 6-8 måneder.

Ved normal drægtighed tager det ca. 11 måneder før føllet bliver født.